

Г.Г. Фесенко,
кандидат філософських наук,
доцент кафедри історії і культурології
Харківської національної академії міського господарства

М.В. Яцюк,
кандидат історичних наук,
доцент кафедри історії і культурології
Харківської національної академії міського господарства

КУЛЬТУРНІ ЗАКЛАДИ ХАРКОВА: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

На теперішній час у Харкові існує розвинена інфраструктура у сфері культури (наявна різноманітність закладів та організацій), що дає змогу розвивати різні форми культурного життя. Загалом, Харків має певні культурні переваги серед інших міст України (табл. 1, 2.) [1, с. 164-166].

Таблиця 1.

Основні заклади культури та мистецтва у 2009 р.

№ п/п	Структурний елемент	Україна	Харківський регіон	% співвідношення
1.	Театри	136	7	5,14
2.	Музеї	499	32	6,41
3.	Бібліотеки	20057	868 (638 – сільські)	1,15 (міські)
4.	Демонстратори фільмів	2153	124 (102 – сільські)	1,02 (міські)
5.	Заклади культури клубного типу	18718	712 (620 – сільські)	0,49 (міські)

Таблиця 2.

Забезпеченість населення закладами культури у 2009 р. (на 100 населення)

№ п/п	Структурний елемент	Україна	Харківський регіон
1.	Книжковий фонд бібліотек, примірників	736	746
2.	Кількість місць для глядачів у залах для демонстрування фільмів	1	2
3.	Кількість місць у залах клубного типу	10	7

Міський спосіб життя відображає рівень залучення людини до культурного простору. Наочним для оцінки культурного життя Харкова є рівень відвідуваності музеїв, театрів, концертних залів. Статистика засвідчує сталі тенденції у споживанні «культурних продуктів» Харкова та певному зростанні у відвідуванні музеїв. У 2010 р. театри Харкова

відвідали 392,6 тис. осіб, концертні організації – 91,4 тис., музеї – 783,8 тис. Порівняно з 2009 р. спостерігається збільшення відвідувань музеїв на 3,4%, театрів – на 7,3%, концертних організацій – на 16,6% [1, с. 163].

Аналіз наявності закладів культури (на прикладі театрів, музеїв) показує сталу тенденцію лідируючої позиції Харківського регіону у східноукраїнському культурному просторі. Так, Харківський регіон значно випереджає Донецький за кількістю музеїв і, з незначним відривом, за кількістю театрів. У той же час Харківський регіон суттєво поступається Київському за кількістю театрів і, в незначній мірі, за кількістю музеїв (рис. 1). Отже, культурні показники Київського регіону можуть слугувати новим орієнтиром, зважаючи на його столичний статус і рівень фінансування, в тому числі, й культурних програм.

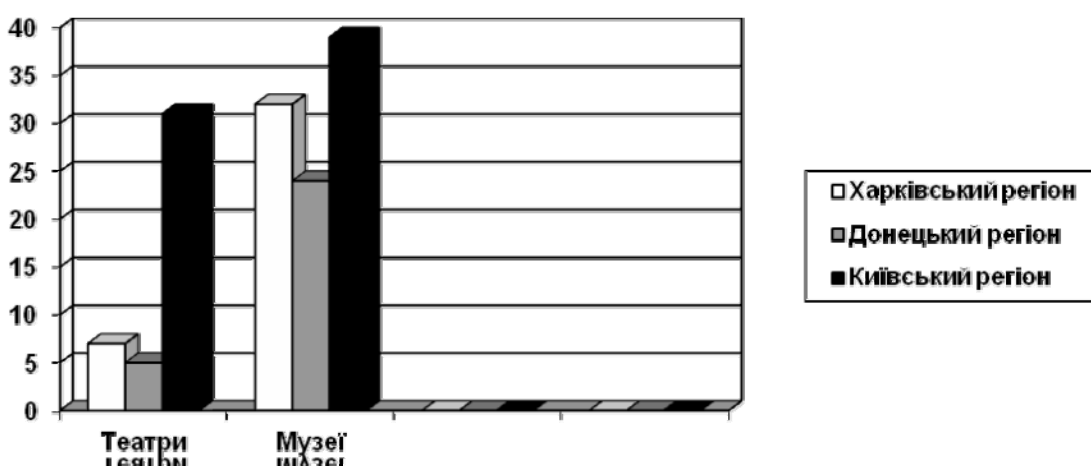

Рис. 1. Основні заклади культури та мистецтва по регіонах (порівняльна таблиця по регіонах)

Статистичні дані відвідування населенням закладів культури (на прикладі театрів і музеїв) у 2009 р. засвідчують той факт, що Харківський регіон посідає перше місце в східноукраїнському регіоні, значно випереджаючи Донецький. Проте, в загальноукраїнському рейтингу Харківський регіон має порівняно невисокі показники відвідування населенням закладів культури (на прикладі театрів и музеїв). Про це свідчать, наприклад, цифри по Київському регіону, який випереджає Харківський (рис. 2).

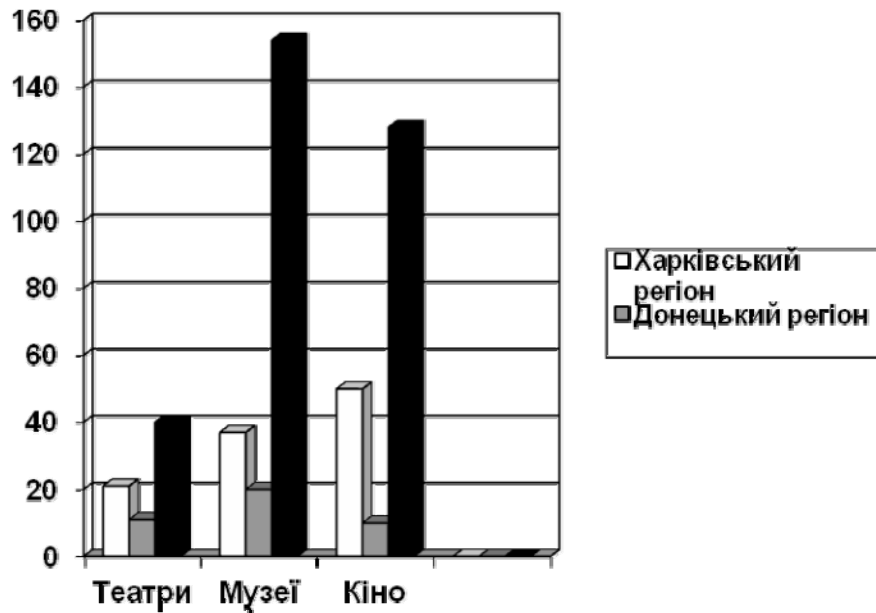

Рис. 2. Відвідування населенням закладів культури та мистецтва у 2009 р. (на 100 населення) (порівняльна таблиця по регіонах)

Статистика засвідчує сталі тенденції у споживанні «культурних продуктів» Харкова та певному зростанні у відвідуванні музеїв. Разом із тим Харків значно відстає від глобальних міст щодо рівня культурної активності (рис. 3.).

Утім українці рідко відвідують музеї. Такого висновку дійшли експерти Інституту Горшеніна: більш як чверть мешканців великих міст України (28,1%) останній раз відвідували музей один-два роки тому. Майже така сама кількість опитаних (26,4%) останній раз була в музеї три-п'ять років тому. Кожен п'ятий респондент (21,5%) заявив, що відвідував музей більш як п'ять років тому, а кожний десятий (11,2%) – півроку тому. Були в музеї протягом останніх трьох місяців 4,5% опитаних, а 8,3% заявили, що ніколи не відвідували музеї. Разом із тим відвідуваність великого музею в Європі нормована і складає половину населення міста [2].

Індекс відвідування музеїв

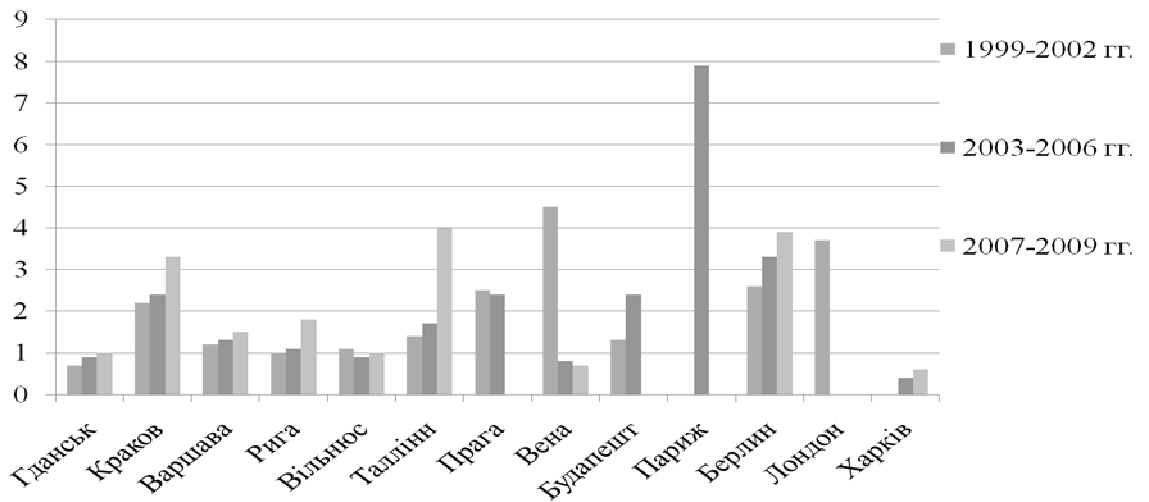

Рис. 3. Відвідування музеїв в містах Європи

Отже, Харків має багаті і глибокі традиції, які можуть стати основою для подальшого розвитку культури в сучасних умовах. Разом з тим, місту властиві серйозні проблеми, які мають своє коріння в багаторічному нехтуванні культурними цінностями, зокрема: низький попит із боку населення на різноманітність та якість культурних проєктів. Культурні стратегії Харкова мають відповідати загальносвітовим тенденціям розвитку культури як важливої сфери самореалізації активної, креативної людини доби нової економіки. Культурний простір міста має задавати умови для задоволення потреб його мешканців щодо формування творчого й насиченого життя сучасного міста.

Для підвищення конкурентоспроможності Харкова у сфері культури необхідно:

- сприяти відновленню цінності культури, а також цінності творчості у свідомості городян, особливо молодого покоління;
- формувати культурні потреби городян, розвивати ставлення до культури як до сфери творчої самореалізації;
- розвивати культурну інфраструктуру міста в напрямку виконання нею функції містобудівельної доміанти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Місто Харків у 2010 році: Статистичний щорічник / за ред. О.Г. Мамонтової. – Х., 2011. – 248 с.
2. Як часто туристи відвідують музеї? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tour-cn.com.ua/news/jak_chasto_turisti_vidvidujut_muzeji/2010-05-26-908.

Харківська обласна державна адміністрація
Управління культури і туризму
Обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтва

**ТРАДИЦІЙНА КУЛЬТУРА В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ:
КУЛЬТУРНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ
СУСПІЛЬСТВО**

Матеріали науково-практичної конференції

18-19 травня 2012 року

Харків – 2012

УДК 008
ББК 63.5+74+82.3+85.31
Т65

Редакційна колегія:

Ищенко Т.В. – директор Обласного організаційно-методичного центру культури і мистецтва

Бугайченко О.Г. – завідувача відділом інноваційних технологій соціально-культурних проєктів Обласного організаційно-методичного центру культури і мистецтва

Роман Н.М. – доцент, кандидат педагогічних наук

Осадча В.М. – доцент, кандидат мистецтвознавства

Адреса редакційної колегії: 61002, Україна, м. Харків, вул. Пушкінська, 62; Обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтва.

Тел +380 (57) 700-26-62

Т65 Традиційна культура в умовах глобалізації: культурна ідентифікація та інформаційне суспільство: матеріали науково-практичної конференції (18-19 травня 2012 року). – Харків, 2012. – 141 с.

До збірки включено тези та доповіді учасників науково-практичної конференції «Традиційна культура в умовах глобалізації: культурна ідентифікація та інформаційне суспільство», яка відбулася у м. Харкові 18-19 травня 2012 року. Роботу конференції було спрямовано на пошук нових шляхів підтримки традиційної культури та актуальні проблеми збереження культурної ідентифікації в умовах інформаційного суспільства. В конференції взяли участь провідні науковці та досвідчені фахівці в галузях народної культури та мистецтва.

Для широкого кола науковців, практиків і всіх тих, хто цікавиться питаннями традиційної народної культури.

Матеріали друкуються в авторській редакції українською та російською мовами з незначними коректорськими правками.

УДК 008
ББК 63.5+74+82.3+85.31

Обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтва,
2012

О.В. Кравченко. Традиція як концептуальне підґрунтя культурно-політичної практики 62	
М.М. Красиков. Від етнографічного до культурно-антропологічного музейництва	67
Н.В. Кривчикова. Персональний код ініціаційної і комунікативно-обмінної линій свадобного обряду с. Почаєво Грайворонського району	72
О.В. Ліманська. Вплив української календарної обрядовості на становлення сюжетної бази сучасної хореографії	75
В.В. Маліков. Звичаєво-правова традиція наймитування та модернізація соціально- економічного життя українського селянства Російської імперії в пореформений період 77	
О.С. Наумкіна. Етнічна культура в умовах комп'ютерно-інформаційних технологій..	79
Л.І. Новикова. Харківський кобзар Г. Гончаренко в соціокультурному просторі свого часу	81
Л.М. Орел. Глобалізаційні процеси та етнокультурний простір незалежної України...	84
Л.М. Орел, А.О. Фененко. До питання міжкультурної комунікації в контексті сучасного інформаційного суспільства	88
В.М. Осадча. Досвід вивчення форм сучасної трансляції музичного фольклору (на прикладі колективів – представників виконавського фольклоризму Харківщини)	92
О.М. Пантелєй. Можливі підходи до використання етнографічної спадщини в музейній роботі	101
Н.М. Роман. Роль творчих лідерів у збереженні культурної ідентифікації	103
В. С. Романовський. Топоніми та традиційний характер культурного середовища ...	105
Д.С. Сало. Поняття «дар» і «обмен» в свадобному обрядовому тексті руских сел Слобожанщини	107
О.М. Сошнікова. Музей як інститут соціальної пам'яті в умовах інформаційного суспільства	109
В.А. Сушко. Стіл як знаковий код культури	113
О.В. Тюрікова. «Глобальне-національне-локальне» – сучасна діалектика фольклорно- сценічного виконавства (критика однієї концепції)	118
Г.Г. Фесенко, М.В. Яцюк. Культурні заклади Харкова: сучасний стан та перспективи розвитку	123
Н.Ю. Хамлюк. Поезія Г. Сковороди в контексті українських пісенних традицій	127
Л.А. Чабак. Вплив літературного тексту на формування культурної ідентифікації....	131